

• ياش - ئۆسۈرلەر ئۈچۈن زۆرۈر ئوقۇشلىق •

دۇنيا ئەدەبىياتىدىكى كلاسسىكلار
(2 - قىسىم)

مىللەتلەر ئەدەبىياتى

بىخىك

责任编辑：多鲁洪

DIANNAOZHIZUO HANTANGSHUYI

封面设计：刘家峰

ISBN7-105-07596-1

9 787105 075966 >

ISBN 7-105-07596-1/1 · 1629

民文(维 232) 定价：16.00 元

ياش - ئۆسمۈرلەر ئۈچۈن زۆرۈر ئوقۇشلۇق

دۇنيا ئەدەبىياتىدىكى كلاسسىكلار

(2 - قىسىم)

تەرجىمە قىلغۇچىلار :
غوپۇر قادىر
قادىر راخمان
ھەبىبۇللا مۇھەممەت

مىللەتلەر نەشرىياتى

本书根据中国纺织出版社 2001 年 2 月第 1 版北京第 1 次印刷
版本翻译。

بۇ كىتاب جۇڭگو توقۇمىچىلىق نەشرىياتى 2001 - يىلى 2 - ئايدا نەشر قىلغان 1 - نەشرى
بېيجىڭ 1 - ناسىسغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

مەسئۇل مۇھەررىر : دولقۇن قادىر
مەسئۇل كوررېكتور : خۇدا بەردى خېلىل

دۇنيا ئەدەبىياتىدىكى كلاسسىكلار (2 - كىتاب)

تەرجىمە قىلغۇچىلار : غۇپۇر قادىر ، قادىر راخمان ، ھەبىبۇللا مۇھەممەد

نەشر قىلغۇچى :	مىللەتلەر نەشرىياتى
ئادرېسى :	بېيجىڭ شەھىرى خېبېنگلى شىمالىي كوچا 14 - قورۇ
پوچتا نومۇرى :	100013 ، تېلېفون نومۇرى : 64290862 _ 010
ساتقۇچى :	جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
باسقۇچى :	دېشىن ياسا زاۋۇتى
نەشرى :	2006 - يىلى 3 - ئايدا 1 - قېتىم نەشر قىلىندى
بېسىلىشى :	2006 - يىلى 3 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم بېسىلدى
ئۆلچىمى :	1168 × 850 م م . 32 كەسەم
باسما تاۋىتى :	10.25
ساتى :	0001 _ 3000
باھاسى :	16.00 يۈەن

责任编辑：多鲁洪

责任校对：胡达白地

图书在版编目(CIP)数据

世界文学经典百科. 下/楚风主编; 艾比不拉等译.
北京: 民族出版社, 2006.3
ISBN 7-105-07596-1

I. 世... II. ①楚...②艾...III. 文学史—世界—
青少年读物—维吾尔语 (中国少数民族语言)
IV. I109-49

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第 023405 号

出版发行: 民族出版社 <http://www.e56.com.cn>
社址: 北京市和平里北街 14 号 邮编: 100013
电话: 010-64290862 (维文室)
印刷: 北京迪鑫印刷厂
版次: 2006 年 3 月第 1 版 2006 年 3 月北京第 1 次印刷
开本: 850 毫米×1168 毫米
印张 10.25
印数: 0001-3000 册
定价: 16.00 元

كىرىش سۆز

مۇنەۋۋەر ئەدەبىي ئەسەرلەرنى ئوقۇش ساپا مائارىپىنىڭ زۆرۈر مەزمۇنى ، ئۇ ياش - ئۆسمۈر ئوقۇغۇچىلارنى جەمئىيەتنى تونۇش ، بىلىمنى كۆپەيتىش ، خاراكتېرىنى تاۋلاش ، قەلبىنى ساپلاشتۇرۇش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىدۇ . ئۇلار مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى ئوقۇش جەريانىدا ئېستېتىك زوققا ئېرىشىدۇ ، بولۇپمۇ ئىلغار ئىدىيىۋى مەزمۇنغا ئىگە ئەسەرلەر ئۇلارنىڭ ئىدىيىۋى ھېسسىياتى ۋە مەدەنىيەت ساپاسىنى تېخىمۇ يۇقىرى كۆتۈرىدۇ . شۇڭا ، ياش - ئۆسمۈر ئوقۇغۇچىلار قەدىمكى ۋە ھازىرقى ، جۇڭگو ۋە چەت ئەللەرنىڭ بارلىق نادىر ئەدەبىيات - سەنئەت مىراسلىرىنى ئەينەك قىلىپ ۋە ئۇلارغا ۋارىسلىق قىلىپ ، ئۇلارنىڭ پايدىلىق ئىدىيە ، مەدەنىيەت ۋە سەنئەت مېۋىلىرىنى قوبۇل قىلىشى لازىم .

لېكىن ، بۇنداق ئۈنۈمگە يېتىشتە پەقەت ئەسلىي ئەسەرنى ئوقۇش بىلەنلا قانائەتلىنىپ قېلىنسا ھەرگىز بولمايدۇ . ياش - ئۆسمۈر ئوقۇغۇچىلار يەنە مۇناسىۋەتلىك ئەدەبىيات بىلىملىرىنى ئىگىلىشى كېرەك ، شۇنداق قىلغاندىلا ، ئوقۇش جەريانىدا ئەسەرنىڭ چوڭقۇر ئىدىيىۋى مەزمۇنى ۋە ئېسىل بەدىئىي قىممىتىنى چۈشىنەلەيدۇ ، شۇنىڭ بىلەن بىللە ، ئەسەرنىڭ يېتەرسىز تەرەپلىرىنى تارىخىي نۇقتا ۋە دىئالېكتىك نۇقتىدىن تەھلىل قىلىپ ۋە تاسقاپ ، شاكىلىنى چىقىرىۋېتىپ ، مېغىزىنى قوبۇل

قىلالايدۇ . قولغىزدىكى ئىككى قىسىملىق بۇ كىتاب ياش - ئۆسمۈر ئوقۇرمەنلەرنىڭ مۇشۇ نىشانغا يېتىشىگە ياردەم بېرىش مەقسىتىدە تۈزۈلدى . كىتابنىڭ 1 - قىسمى «قەدىمكى دەۋر ئەدەبىياتى» ، «ئوتتۇرا ئەسىر ئەدەبىياتى» ۋە «ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ گۈللىنىش دەۋرىدىكى ئەدەبىيات» تىن ، 2 - قىسمى «19 - ئەسىر ئەدەبىياتى» ، «20 - ئەسىر ئەدەبىياتى» دىن تەركىب تاپتى . كىتابتا ئەدەبىيات - سەنئەت مۇنبىرىدە چاقناپ تۇرغان گىگانىتلار ۋە ئەدەبىيات - سەنئەت خەزىنىسىدىكى بىياھا ئەسەرلەر تونۇشتۇرۇلدى . ياش - ئۆسمۈر ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئالاھىدىلىكىگە لايىقلاشتۇرۇش ئۈچۈن ، ماتېرىيال تاللاشتا ئىمكان قەدەر ئاممىباب ، قىزىقارلىق بولۇشقا ، بىلىمنىڭ چوڭقۇر تېپىزلىكىنىڭ لايىقىدا بولۇشىغا ئەھمىيەت بېرىلدى .

بىز بۇ كىتابنىڭ ياش - ئۆسمۈر ئوقۇرمەنلەرنىڭ ياخشى ئۇستازى ، يېقىن دوستى ، ئەدەبىيات قەسىرىگە كىرىشتىكى ئاچ-قۇچى ، شۇنىڭدەك مۇناسىۋەتلىك دەرسلەرنى ئۆگىنىشتىكى ئۈنۈملۈك قوشۇمچە ماتېرىيال بولۇپ قېلىشىنى ئۈمىد قىلىمىز .

— مۇھەررىردىن

مۇندەرىجە

- 19 - ئەسەر ئەدەبىياتى..... 1
- رومانىزم ئەدەبىياتىنىڭ ئاساسلىق ئالاھىدىلىكى نېمە؟..... 3
- «تەبىئەت ناخشىچىسى» دەپ ئاتالغان كىم؟..... 5
- «دون خوئان» قانداق ئەسەر؟..... 7
- «بايرونچە فەھرىمان» دېگىنىمىز نېمە؟..... 9
- نېمە ئۈچۈن شېللىنى «ئالانتلىق بېشارەتچى» دەيمىز؟..... 11
- نېمە ئۈچۈن «ئازاد بولغان پرومېتى» دا شېللىنىڭ يېڭىلىق بارتىش روھى گەۋدىلەندۈرۈلگەن دەيمىز؟..... 14
- نېمە ئۈچۈن خور كىتسىنى ئەنگلىيىنىڭ ئۈچ مەشھۇر رومانىستىمىز شاترنىڭ بىرى دەيمىز؟..... 17
- ھيوگو فرانسىيە ئەدەبىيات تارىخىدا قانداق ئورۇن تۇتىدۇ؟..... 20
- «پارنې بوۋى مەريەم چېركاۋى» دا سېلىشتۇرۇش ئۇسۇلى باش بېشىنى گەۋدىلەندۈرۈشتە قانداق ئىشلىتىلگەن؟..... 21
- «پاجىئەلىك دۇنيا» نېمە ئۈچۈن «جەمئىيەت ئېپوسى» دېيىلىدۇ؟..... 24
- گراف مونتې كرېستونىڭ ئۈچ ئېلىسىغا قانداق قاراش كېرەك؟..... 29
- گېئورگى سان قانداق تۈردىكى ئايال يازغۇچى؟..... 32
- كىم «گېرمانىيىنىڭ ھازىرقى زامان ئەڭ مۇنەۋۋەر شائىرى» دەپ ئاتالغان؟..... 35
- نېمە ئۈچۈن پوشكىنى «رۇسىيە شېئىرىيىتىنىڭ قۇياشى» دەيمىز؟..... 38
- پوشكىننىڭ «دېڭىزغا خىتاب» ناملىق شېئىرى قانداق بەدىئىي ئالاھىدىلىككە ئىگە؟..... 40
- «ئارتۇقچە ئادەم» — ئونبىگىننىڭ تىپىك ئوبرازىنى قانداق قونۇش كىرەك؟..... 43
- لىرمونتوف قانداق بازغۇچى؟..... 45

- فىسوفىنىڭ « ئەركىنلىك ۋە مۇھەببەت » دېگەن شېئىرى نىمە ئۈچۈن ئادەملەر تەرىپىدىن شۇنچە تەرىپلىنىدۇ؟ 48
- نېمە ئۈچۈن ۋىسمان ئۆزىنىڭ شېئىرلار توپلىمىغا « گىياھلار ياپرىقى » دەپ نام قويغان؟ 50
- « گىياھلار ياپرىقى » نىڭ ئاساسىي مەزمۇنى ۋە ئالاھىدىلىكى نېمە؟ 53
- نېمە ئۈچۈن ئىللىون بويىنى غەرب رازۋىكا ھېكايىچىلىقىنىڭ پىشموۋاسى دەيمىز؟ 56
- ستېندال نېمە ئۈچۈن « قىزىل ۋە قارا » نىڭ فوشۇمىچە ماۋرۇسىسى « 1830 - يىلىنىڭ تارىخىي خاتىرىلىرى » دەپ قويدۇ؟ 59
- ئۆلېن قانداق نىپ؟ 61
- نېمە ئۈچۈن « ئىنسان كومىدىيىسى » نى « جەمئىيەت قامۇسى » دەيمىز؟ 64
- بالراك پۇلىنىڭ ئارقىسىغا بوشۇرۇنغان جىنايەتلەرنى قانداق باش قىلغان؟ 66
- « بىۋەگىنى گراندى » نىڭ ئىدىيىۋى مەزمۇنى نېمە؟ 69
- « گورىبو بوۋاي » دىكى ئانا مۇھەببىتىنى قانداق چۈشىنىش كېرەك؟ 72
- بالراك ياۋروپا ئەدەبىيات تارىخىدا قانداق ئورۇنغا ئىگە؟ 75
- نېمە ئۈچۈن فلۇبېرنى ئالدىنقىلارغا ۋارىسلىق قىلىپ، كېيىنكىلەرگە يول ئاچقان مەشھۇر ئۇستاز دەيمىز؟ 76
- « بوۋارې خانىم » نىڭ ئىلان قىلىنىشى نېمە ئۈچۈن ئەينى چاغدىكى سوتنى چۆچۈتۈۋېتىدۇ؟ 79
- نانورالېزم دېگەن نېمە؟ 83
- زولا قانداق يازغۇچى؟ 85
- كىچىك دوماسنىڭ « چوغلۇق قىز » دېگەن ئەسىرىنىڭ ئىدىيىۋى مەزمۇنى نېمە؟ 88
- « ھېكايىچىلىقنىڭ پادىشاھى » دېگەن ئالىي نامغا ئېرىشكەن

- 90 فرانسىسە يازغۇچىسى كىم؟
 « مارجان » نىڭ بەدىئىي ئىپادىلىنىشى قانداق ئالاھىدىلىككە
- 93 ئىگە؟
- 96 « دونداق » نىڭ ئاساسىي مەزمۇنى نېمە؟
 نېمە ئۈچۈن دىككېنس ئۆزىنىڭ ئىجادىيىتىدە كەمبەغەل
- 98 بالىلارنىڭ نەقدىرىگە ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلىدۇ؟
 « داۋىد كېفىرىد » نېمە ئۈچۈن دىككېنسىنىڭ « ئەڭ ئارزۇلۇق
- 101 نالىسى » بولۇپ قالغان؟
 « رىيازەتلىك دۇنيا » دا دۇنيادىكى رىيازەتلەر قانداق
- 102 تەسۋىرلەنگەن؟
- 107 جېن ئىر ئوبرازىنىڭ بەدىئىي سېھرىي كۈچى قەبەردىس كەلگەن؟
- 110 خاردى قانداق يازغۇچى؟
 خاردىنىڭ « دىيور ئائىلىسىنىڭ فىزى تىس » ناملىق رومانى
- نېمە ئۈچۈن ئەينى چاغدىكى جامائەت پىكىرىنىڭ ھۇجۇمىغا
- 112 ئۇچرايدۇ؟
 بىراق ئۇنىڭ شىئىرلىرى بەدىئىيلىك جەھەتتە قانداق
- 114 ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە؟
- 116 « سىيارىك » قانداق رومان؟
 « بالىلار چۆچىكى پادىشاھى » دەپ نام ئالغان دانىيە يازغۇچىسى
- 119 كىم؟
 ئاندىرسىن چۆچەكچىلىكىنى قانداق « بېگىچە شەكىل ۋە بېگىچە
- 122 ئېسىل دۇردانە » لەر بىلەن بېسىتقان؟
- 125 تۈرگېسى قانداق يازغۇچى؟
- 127 « كىچىك شەخسلەر » دېگەن نېمە؟
- 129 « رېبوزور » دىكى ئىجابىي ئوبرازنى قانداق تونۇش كېرەك؟
 نېمە ئۈچۈن « ئۆلۈك جانلار » غا بومبىشچىك ئوبرازلىرىنىڭ رەسىم
- 131 كۆرگەزمىسى دەپ نام بېرىلگەن؟
- 134 ئەدەبىياتتىكى « ئارتۇقچە ئادەملەر » ئوبرازى دېگەن نېمە؟

- چېرىشىۋىسكىنىڭ « سېمە قىلىش كېرەك » دېگەن ئەسىرىنى
 137 سېمە ئۈچۈن « تۇرمۇش دەرسلىكى » دەيمىز؟
 « حىنايەت ۋە جازا » دا ئاپتونورنىڭ قانداق ئىدىيىۋى خاھىشى
 138 ئىپادىلەنگەن؟
 نېمە ئۈچۈن لېلى تولىستويى « رۇسىيە ئىنقىلابىنىڭ
 141 ئەيسىكى » دەيمىز؟
 سېمە ئۈچۈن « ئورۇش ۋە تىنچلىق » نى لېلى تولىستويىنىڭ
 145 ۋەكىللىك ئەسىرى دەيمىز؟
 ئانئا كارىننىڭ ئىلغارلىقى قەيەردە؟
 147 « تىرىلىش » نە نېمىلەر پاش قىلىنغان ۋە نەنەمە قىلىنغان؟
 151 « تىرىلىش » نىكى تىرىلىشنى قانداق چۈشىنىش كېرەك؟
 153 نېمە ئۈچۈن چىخونى 19 - ئەسىردىكى رۇسىيە نەنقىدىي رېئالزم
 ئەدەبىياتىنىڭ ئاخىرقى مەشھۇر يازغۇچىسى دەيمىز؟
 155 چىخوپ ئۆز ئەسەرلىرىدە « كىچىك پېرسوناژلار » ئوبرازىنى
 قانداق ياراتقان؟
 158 چىخوپ ھېكايە ئىجادىيىتىنىڭ ئاساسلىق ئالاھىدىلىكى
 نېمە؟
 161 ۋونىچىنىڭ « كوكويۇن » ناملىق رومانىدىكى باش قەھرىمان
 قانداق ئوبراز؟
 165 نېمە ئۈچۈن مارك تۋېنى « چاقچاق قىلىشقا ئامراق » ساتىرىك
 يازغۇچى ئەمەس دەيمىز؟
 167 توم سويىر بىلەن خاككىل فىس قانداق بالىلار ئوبرازى؟
 169 نورۋىگىيىنىڭ بىرىنچى ئورۇندا تۇرىدىغان دراماتورگى كىم؟
 172 نازا قانداق پېرسوناژ؟
 174 زېول ۋېرن ئىلمىي فانتازىيىلىك رومانلىرىنىڭ قايسىلىرى ۋەكىللىك
 ئەسەرلىرى ھېسابلىنىدۇ؟
 177 « كاپىتان فرانسىڭ بالىلىرى »
 178 « دېڭىز ئاسىدىكى يىگىرمە مىڭ چاقىرىقلىق سەيەر »
 179

- 180 « سىرلىق ئارال »
- 181 « يەر شارىنى سەكسەن كۈندە ئايلىنىپ چىقىش »
- 183 20 - ئەسىر ئەدەبىياتى
- 185 سونسيپالستىك رېئالىزم دېگەن نېمە؟
- 186 گوركى دۇنيا ئەدەبىياتى تارىخىدا قانداق ئورۇنغا ئىگە؟
- گوركىنىڭ تەرجىمىھال نەزىقىسىدىكى نرېلوگىيىسىنىڭ ئاساسلىق مەزمۇنى نېمە؟
- 188 نېمىشقا « بورانقۇش » نى پرولىتارىياتنىڭ جەڭگىۋار ناخشىسى دەيمىز؟
- 190 « ئانا » نىڭ ئاساسىي ئىدىيىسى نېمە؟
- 193 مایاكوۋىنىڭ سوۋېت ئەدەبىيات تارىخىدا قانداق ئورۇنغا ئىگە؟
- 196 فادىيېۋنىڭ « تارمار » رومانى سوۋېت ئەدەبىياتى تارىخىدا قانداق ئەھمىيەتكە ئىگە؟
- 198 نېمىشقا « ياش گۇاردىيە » نى سوۋېت ۋەتەن ئۇرۇشىنىڭ داستانى دەيمىز؟
- 200 سېرافىمۇۋىچنىڭ « تۆمۈر ئىپتىم » رومانىنىڭ ئاساسىي ئىدىيىسى نېمە؟
- 202 تولوخوۋ سوۋېت ھازىرقى زامان ئەدەبىياتىغا قانداق تۆھپىلەرنى قوشقان؟
- 205 نېمىشقا « تىنچ دون » نى داستان خاراكتېرلىك ئۇلۇغ ئەسەر دەيمىز؟
- 207 « يولات قانداق تالۋاندى » دىكى پائۇل ئوبرازىنىڭ قانداق تىپىك ئەھمىيىتى بار؟
- 211 فۇجىكىنىڭ « ئۆلۈم ئالدىدىكى سۆز » نىڭ ئاساسىي ئىدىيىسى نېمە؟
- 213 ئايمانوۋ قانداق يازغۇچى؟
- 215 « بۇ يەرنىڭ سەھرى جىمىت » قانداق ئەسەر؟
- 217 رومېن روللان قانداق يازغۇچى؟
- 220

- 222 ھون كرسنوۋېتىن ئىبارەت بۇ پېرسوناژنى قانداق تونۇش كىرەك؟
- 226 « 20 - ئەسىردىكى مولىئېر » دەپ ئاتالغان دراماتورگ كىم؟
- 228 « قۇرسەيش شەجەرسى » نىڭ ئاساسىي مەزمۇنى نېمە؟
- 230 غەرب مودېرنىزم ئەدەبىياتىنىڭ ئاساسىي ئالاھىدىلىكى نېمە؟
- 233 كېيىنكى سىمۋولىزم دېگەن نېمە؟
- كافكا نېمىشقا « مودېرنىزم ئەدەبىياتىنىڭ ئاسىي » دەپ
 ھۆرمەتلىنىدۇ؟
- 235 « شەكىل ئۆزگەرتىش خاتىرسى » نىڭ قانداق ئالاھىدىلىكى
 بار؟
- 238 « گاررى سىگىل » نېمىشقا بەزىلەرنىڭ قاتتىق رەبە بېرىشىگە
 ئۇچرىغان؟
- 241 نېمىشقا « جەزىرە » نى غەربنىڭ زاۋاللىققا يۈز تۇتقانلىقىنىڭ
 سىمۋولى دەيمىز؟
- 243 ئاڭ ئېقىمى دېگەن نېمە؟
- 247 « سۈدەك ئۆتكەن ئۆمۈر ئەسلىمىسى » نىڭ ئۆزگىچە سېھرىي
 كۈچى نېمە؟
- 250 نېمىشقا « ئۇلىسسېس » نى غەرب ھازىرقى زامان داستانى
 دەيمىز؟
- 252 مەۋجۇد بىيەتچىلىك دېگەن نېمە؟
- 256 نوبېل ئەدەبىيات مۇكاپاتىنى ئېلىشنى رەت قىلغان يازغۇچى كىم،
 ئۇ قانداق يازغۇچى؟
- 259 سارتىرنىڭ « بۇلغانغان قول » دېگەن ئەسىرىنىڭ ئاساسىي
 مەزمۇنى نېمە؟
- 264 نېمە سىچىلەر درامچىلىقى دېگەن نېمە؟
- 266 بىرىختىنىڭ درامدىكى مۇھىم تۆھپىسى نېمە؟
- 268 « ئۇ. ھېنرى ئۇسۇلى » دېگەن نېمە؟
- 271 ھېمىڭۋاي قانداق يازغۇچى؟
- 274 ھېمىڭۋاينىڭ ئىجادىيىتى قانداق بەدىئىي ئالاھىدىلىكلەرگە

- 277ئىگە؟
 نىمىشقا « بوۋاي بىلەن دېگىز » « ھېمىڭۋايجە فەھرىيان »
 279 لارنىڭ روھىنى ھەممىدىن بەك گەۋدىلەندۈرۈپ بېرىدۇ دەيمىز؟ ..
 ھازىرقى زامان ئامېرىكا ئەدەبىيات ساھەسىدىكى ئەڭ باخشى
 282 يازغۇچى كىم؟
 284 قارا بۇمۇز دېگەن نېمە؟
 287 تاگور نىمىشقا « بېنگالىنىڭ شېئىلىرى » دەپ تەرىپلىنىدۇ؟
 289 « كىتانكىيالى » نىڭ قانداق ئالاھىدىلىكى بار؟
 290 يېنىۋېياسشى قانداق يازغۇچى؟
 ناتسىمپوسېكىنىڭ « مەن دېگەن مۇشۇك » ناملىق
 293 ئەسىرىنىڭ ئىدىيىسى مەزمۇنى نېمە؟
 295 كاۋاماتا ياسىنالى قانداق يازغۇچى ؟
 300 « قارلىق ئەل » قانداق ئەسەر؟
 لاتىن ئامېرىكىسىدا تۇنجى بولۇپ نوبىل ئەدەبىيات مۇكاپاتىغا
 302 ئېرىشكۈچى كىم؟
 304 نېرۇدا قانداق شائىر؟
 306 سېھرىي رېئاللىزم دېگەن نېمە؟
 ئاستۇرئاس نىمىشقا « يېڭى لېرىك ئەدەبىيات پېشىۋالىرىنىڭ
 309 بىرى » دەپ ئاتالغان؟
 نىمىشقا « يۈز يىل غەربىلىق » نى سېھرىي رېئاللىق ئېسىل
 311 ئەسەر دەيمىز؟

19 - ئەسىر ئەدەبىياتى

19 - ئەسىر ياۋروپا ئەدەبىياتى تەرەققىيات تارىخىدا تولىمۇ پارلاق بىر دەۋر ھېسابلىنىدۇ . ئالدى بىلەن رومانىزم ئەدەبىياتى بارلىققا كەلدى --- ، ئارقىدىنلا تەن-قىدى رېئاللىزم ئەدەبىياتى دولقۇنى كۆتۈرۈلۈپ ، جۇش ئۇرۇپ راۋاجلانغان سەنئەت ئېقىمىغا ئايلاندى . بۇ دەۋر - دە ، ياۋروپادىكى ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ كۆپلىگەن داڭلىق يازغۇچىلىرى نۇرغۇن گىگانىت ئەسەرلەرنى يېزىپ چىقىپ ، ئەدەبىيات ئالىمىدە مىسلى كۆرۈلمىگەن پارلاق مەنزىرە بارلىققا كەلدى . بايرون ، شېللىر ، ھېۋگۇ ، بالزاك ، دېككېنس ، لېق تولىستوي قاتارلىق يازغۇچىلار ئىجابىي بولغان يېڭىلىق يارىتىش روھى ، ئۆتكۈر تەنقىدىي قاراش ، يۈكسەك بەدىئىي ماھارىتى بىلەن نۇرغۇن ئادىر ئەسىر ئىجاد قىلىپ ، ئىنسانىيەت ئۈچۈن ئۆچمەس تۆھپىلەرنى ياراتتى .

رومانتىزم ئەدەبىياتىنىڭ ئاساسلىق ئالاھىدىلىكى نېمە؟

ئىنسانىيەتنىڭ ئەدەبىيات تەرەققىيات تارىخىدا ، رومانتىزم ئەسلىدىنلا مەۋجۇت ئىدى . ئۇنىڭ بىر خىل ئاڭلىق ئىجادىيەت ئۇسۇلى ھەمدە بىر خىل ئەدەبىيات ئېقىمى سۈپىتىدە شەكىللەندى . يەنى ، ياۋروپادا 18 - ئەسىرنىڭ ئاخىرى 19 - ئەسىرنىڭ دەسلەپكى نەچچە ئون يىلىدىكى ئىش . ئۇ ياۋروپا - ئامېرىكا ئەدەبىيات تارىخىدىكى مۇھىم بىر باسقۇچ بولۇپ ، تولىمۇ روشەن ئالاھىدىلىككە ئىگە .

بىرىنچى : غايىنى ئىپادىلەشنى مۇھىم ئورۇنغا قويغان بو-
لۇپ ، كۈچلۈك لىرىك تۈسكە ئىگە . رومانتىزم ئەدەبىياتى ،
ئەنگىلىيە سانائەت ئىنقىلابىنىڭ ئېچىنىشلىق ئاقسۈتى ۋە فراد-
سىيە ئىنقىلابىدىن كېيىن كۆرۈلگەن ئۈمىدسىزلىك بىلەن تول-
غان رېئاللىق جەريانىدا كۈللەپ ياشنىدى . شۇڭا ، رومانتىزم
ئەدەبىياتى ئۆزىنىڭ غايىسىنى ئىپادىلەشكە ئالاھىدە ئەھمىيەت
بېرىدۇ ھەمدە ئۇنى رېئاللىق بىلەن قارىمۇ قارشى ئورۇنغا قو-
يۇپ ، رېئاللىققا بولغان نارازىلىقى ۋە قارشىلىقىنى ئىپادىلەيدۇ .
غايىنى ئىپادىلەش جەريانىدا ، ئاپتور مۇقەررەر ھالدا چوڭقۇر
ئىچكى ھېسسىياتىدىن ئۇرغۇپ چىققان ، كۈچلۈك سۆيىپكىتپ
ئارزۇسىنى ئىپادىلىگەنلىكى ئۈچۈن ، ئۇنىڭدا ھېسسىي ئالاھىدى-
لىك تولىمۇ قويۇق بولىدۇ ؛ يازغۇچىلارنىڭ ئىجتىمائىي مۇھى-
تى ۋە كېلىپ چىقىشى ، كەچۈرمىشلىرى ئوخشىمىغانلىقتىن ،
ئۇلار ئىپادىلىگەن غايىمۇ بىر - بىرىدىن زور دەرىجىدە
پەرقلىنىدۇ .